

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. +370 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

I

Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ PROJEKTŲ

Aplinkos ministerija pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimo Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ pakeitimo“ projektą (toliau kartu – Projektai), pakoreguotus atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje pateiktas pastabas, apsvarstytus 2026 m. gegužės 19 d. Tarpinstituciniame pasitarime.

1. Projektais sprendžiama problema ir Projektus rengti paskatinusios priežastys

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 21 d. pasitarimo protokolo Nr. 21 (toliau – Vyriausybės protokolai), kuriuo pritarta Lietuvos perėjimo prie žiedinės ekonomikos iki 2035 metų gairėms (toliau – Gairės)¹, 2.1 papunkčiu Aplinkos ministerijai pavesta koordinuoti Gairių įgyvendinimą ir vykdyti įgyvendinimo stebėseną, todėl būtina Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarime Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ (toliau – Nutarimas dėl ministrų valdymo sričių) ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatuose (toliau – AM nuostatai) numatyti naują Aplinkos ministerijos valdymo sritį – žiedinę ekonomiką. Siekiant formuoti valstybės politiką žiedinės ekonomikos srityje, organizuoti ir koordinuoti jos įgyvendinimą reikia, kad Aplinkos ministerija teiktų Vyriausybei pasiūlymus dėl žiedinės ekonomikos politikos formavimo kryptių, rengtų teisės aktus, reglamentuojančius perėjimą prie žiedinės ekonomikos, inicijuotų, organizuotų ir koordinuotų žiedinės ekonomikos politikos tikslų, uždavinių, priemonių, rodiklių įgyvendinimą ir atnaujinimą, vykdytų žiedinės ekonomikos įgyvendinimo stebėseną ir užtikrintų sklandų tarpinstitucinį bendradarbiavimą.

Lietuvai pereiti prie žiedinės ekonomikos yra strateginė būtinybė, pagrįsta išteklių efektyvumo, aplinkos apsaugos ir tvaraus ekonomikos augimo principais. Skatinant tvarumą, ilgalaikių, remontuojamų, atnaujinamų, perdirbamų produktų gamybą, taip pat atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų naudojimą, užtikrinami aplinkosaugos siekliai. Žiedinės ekonomikos tikslai, paremti tausiu išteklių naudojimu bei taršos, ŠESD ir atliekų mažinimu, yra viena pagrindinių žaliojo kurso² kryptių, padedančių kurti teisingą, klestinčią ir klimatui neutralią Europos Sąjungos ekonomiką, kurios augimas nepriklauso nuo išteklių naudojimo. Todėl jie priskiriami prie aplinkosaugos srities ir Europos Sąjungos, ir nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose.

Naujajame žiedinės ekonomikos veiksmų plane, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos, pristatytame 2020 m. kovo 11 d. Komisijos komunikatu Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, (toliau – Veiksmų planas)³

¹ [Lietuvos perėjimo prie žiedinės ekonomikos iki 2025 metų gairės](#), kurioms pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 21 d. pasitarimo protokolu Nr. 21

² [Europos žaliasis kursas](#) – Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos vadovų tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui

³ [Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų plane, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos](#), pristatytu 2020 m. kovo 11 d. Komisijos komunikatu Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Europos Komisijos komunikatu

iš esmės nurodoma Europos Sąjungos perėjimo prie tvarios, klimatui neutralios ir konkurencingos ekonomikos kryptis. Žiedinė ekonomika yra vienas Europos žaliojo kurso įrankių, padedančių įgyvendinti neutralaus poveikio klimatui, efektyvaus išteklių naudojimo ir konkurencingos ekonomikos strategiją. Veiksmų plano įvadinėje dalyje konstatuojama, kad esminė pažanga, siekiant iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui ir atsieti ekonomikos augimą nuo išteklių naudojimo kartu užtikrinant ilgalaikį ES konkurencingumą nė vieno nepaliekant nuošalyje, bus padaryta, kai į žiedinę ekonomiką paskui pažangiausias įmones pamažu bus įtraukti tradiciniai ekonominės veiklos subjektai. „Kad tai pasiektų, ES turi paspartinti perėjimą prie atkuriamojo augimo modelio, pagal kurį planetai grąžinama daugiau, negu iš jos paimama, ir siekti, kad išteklių suvartojimas neviršytų planetos galimybių, todėl per ateinantį dešimtmetį ji turėtų stengtis sumažinti vartojimo poveikį ir padvigubinti žiedinio medžiagų naudojimo rodiklį.“ Tai reiškia, kad ir toliau bus siekiama tausoti išteklius, mažiau vartoti ir naudoti mažiau žaliavų. Rodikliais bus vertinama pažanga – kiek pavyko ekonomikos augimą atsieti nuo išteklių naudojimo ir koks to poveikis ES ir už jos ribų. Šios pažangos vertinimas siejamas su siekiu sumažinti priklausomybę nuo pirminių (iškastinių) žaliavų importo, naudoti vietines žaliavas ir stiprinti ekonominį atsparumą geopolitiniams iššūkiams. Veiksmų plano įvadinėje dalyje kalbama ir apie aplinkosaugos bei uždarojo ciklo modeliais grįstų sprendimų galimą ekonominę naudą – didesnę pelningumą ir apsaugą nuo išteklių kainų svyravimų, vertinant tai, kad vidutiniškai 40 proc. ES gamybos įmonių išlaidų sudaro išlaidos medžiagoms. Todėl grąžinti į gamybos ciklą atliekas kaip antrines žaliavas būtų reikšmingas sprendimas. Be to, Veiksmų plane kaip svarbiausias žingsnis siekiant sumažinti aplinkos taršą ir tausoti išteklius akcentuojama atliekų prevencija, taip pat išmetamų ŠESD kiekio mažinimas, aiškiai parodant žiedinės ekonomikos aplinkosauginį pagrindą.

Žiedinės ekonomikos tikslai, grindžiami aplinkosaugos ir tvarumo kriterijais, įtvirtinti ir nacionalinėse strategijose. 2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ (toliau – NPP)¹, pabrėžiama, kad inovacijos ir pažangūs technologiniai sprendimai turi būti orientuoti į darnaus vystymosi užtikrinimą ir klimato kaitos švelninimą. NPP II skyriaus trečiajame skirsnyje rašoma, kad Europos Komisijos 2015 m. aplinkosaugos ataskaitoje Lietuvai akcentuota būtinybė pereiti prie gyvavimo ciklu grindžiamos žiedinės ekonomikos, kurioje būtų laikomasi pakopinio išteklių naudojimo principo ir beveik nebeliktų galutinių atliekų. „Siekiant žiedinės ekonomikos tikslų, svarbu užtikrinti efektyvų išteklių naudojimą, tačiau Lietuvoje išteklių produktyvumo rodiklis vis dar gerokai mažesnis už ES vidurkį. Didinti išteklių našumą galėtų padėti ekologinės inovacijos, tačiau šioje srityje Lietuva taip pat atsilieka nuo ES vidurkio.“ Įgyvendinant NPP IV skyriuje įtvirtintą 6 strateginį tikslą „užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui“, visų pirma siekiama užtikrinti aplinkos, tinkamos darniai gyventi visų formų gyvybei, kokybę. Šis tikslas apima tiek darnaus gamtos išteklių naudojimo, tiek atliekų prevencijos ir tvarkymo įgyvendinant žiedinės ekonomikos tikslus, aplinkos oro ir vandens taršos, įskaitant taršą iš laivų, mažinimo, ekosistemų stabilumo, biologinės įvairovės išsaugojimo, klimato kaitos švelninimo ir atsparumo klimato kaitos pokyčiams didinimo problemas. Šis tikslas apima ir pramonės pertvarkymo į žiedinę ekonomiką, poveikio aplinkai mažinimo, švaraus transporto ir energetikos sektorių, aplinkai darnių ūkininkavimo metodų plėtros uždavinius, kurie bus įgyvendinami kartu su NPP 1 ir 5 strateginių tikslų uždaviniais. Numatyti jiems įgyvendinti veiksmai orientuoti į perėjimą prie atsinaujinančių energijos šaltinių, tvaraus ūkininkavimo, atliekų prevencijos, efektyvaus jų tvarkymo, vandens ir biologinės įvairovės išsaugojimo, taip pat prisitaikymo prie klimato kaitos ir neigiamo poveikio aplinkai prevencijos stiprinimo.

Už žiedinės ekonomikos įgyvendinimą atsakinga įvardijama Aplinkos ministerija – viena arba kartu su kitomis institucijomis pagal kompetenciją. Aplinkos ministerijos vaidmuo užtikrina ekonominių ir socialinių sprendimų suderinamumą su ilgalaike gamtos išteklių apsauga bei visuomenės gerove.

¹ [2021–2030 metų Nacionalinio pažangos planas](#), patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“

Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“, (toliau – Strategija)¹ III skyriaus 7.1 papunktyje nurodyta, kad darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas yra viena iš keturių prioritetinių aplinkos apsaugos sričių, o vienas iš Strategijos II skyriaus 6.2 papunktyje įvardytų aplinkos apsaugos politikos principų – „bus skatinama atliekų susidarymo prevencija, kurios efektyvus pritaikymas turės poveikį ne tik atliekų kiekio mažinimui, gamtos išteklių taupymui, aplinkos kokybės gerinimui, atliekų kaip išteklių naudojimui, bet ir gamybos bei kitos ūkinės veiklos, kurios metu susidaro atliekų, efektyvumo didinimui“. Strategijos IV skyriaus „Lietuvos Aplinkos vizija“ 9.1 punkte pažymima, kad 2050 metais Lietuvoje atliekos bus „tvarkomos kaip ištekliai. Absoliutus vienam Lietuvos gyventojui tenkantis atliekų kiekis mažėja. Perdirbama dauguma atliekomis tapusių medžiagų. Energija išgaunama tik iš perdirbti netinkamų medžiagų; atliekų vežti į sąvartynus nebereikia – užtikrinamas kokybiškas jų perdirbimas ir kitoks naudojimas“. Strategijos 32 punkte išipareigojama mažinti susidarančių atliekų kiekį, užtikrinti žmonių sveikatai ir aplinkai saugų atliekų tvarkymą ir racionalų atliekų naudojimą kaip medžiagų ir energijos išteklius, sumažinti gamtos, kitų išteklių naudojimą ir atliekų šalinimą sąvartynuose.

Nacionalinės klimato kaitos valdymo darbotvarkės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo darbotvarkės patvirtinimo“, (toliau – Darbotvarkė)² 18 punkte nustatoma, kad Lietuvos ekonomika yra žiedinė ir neutrali klimatui. „Šalies ekonomikos sektoriai ir regionai yra atsparūs klimato kaitos keliamiems aplinkos pokyčiams, pasižymi modernia, tausojamai išteklius naudojančia, socialiai atsakinga ir konkurencinga, inovatyviomis technologijomis ir moksliniais tyrimais paremta plėtra, ekonomikos augimas atsietas nuo išteklių naudojimo. Sukurta patikima, tvari, konkurencinga, energijos išteklių tiekimą už konkurencingą kainą užtikrinanti ir saugi energijos sistema, grindžiama gerai veikiančia ES vidaus rinka. Maksimaliai panaudojami natūralūs absorbentai, taikomos tik aplinkosauginiu požiūriu saugios anglies dioksido sugavimo ir panaudojimo technologijos (angl. CCU), siekiant kompensuoti išmetamų ŠESD kiekį sektoriuose, kuriuose nebus atrasta technologinių galimybių visiškai neišmesti ŠESD.“ Darbotvarkės V skyriaus nuostatos numato skatinti efektyvų išteklių naudojimą, atliekų prevenciją ir antrinių žaliavų panaudojimą, taip pat siekį pertvarkyti pramonę, transportą, žemės ūkį ir energetiką į mažiau taršius ir mažiau išteklių naudojančius. Taip pat numatyta skatinti beatliekę ir mažaatliekę gamybą, žiedinės ekonomikos modelius, atliekų pakartotinį naudojimą ir (ar) perdirbimą ir pramonės simbiozę pramonės įmonėse; mažinti gamtinių išteklių naudojimą, skatinant antrinių medžiagų, produktų ir atliekų panaudojimą, įgyvendinti žiedinės ekonomikos tikslus visose ekonomikos šakose, kad iki 2025 m. antrinių žaliavų panaudojimo (žiediškumo) indekso reikšmė būtų ne mažesnė už ES vidurkį (2019 m. – 11,9) (Darbotvarkės 26.1.7 papunktis), užtikrinant atgautų medžiagų panaudojimą (2025 m. – 8,1; 2030 m. – 10,6), skatinti vartojimo įpročių pokyčius didinant iš atsinaujinančių medienos išteklių pagamintų gaminių ir energijos naudojimą, mažinti taršesnių neatsinaujinančių išteklių naudojimą (Darbotvarkės 32.1.8 papunktis).

Lietuvoje perėjimas prie žiedinės ir klimatui neutralios ekonomikos laikomas strateginiu prioritetu, įtvirtintu NPP ir Darbotvarkės nuostatose. Siekiama, kad iki 2050 m. Lietuvos ekonomika taptų visiškai žiedinė ir neutrali klimatui. Žiedinės ekonomikos plėtros svarba skirtingomis kryptimis akcentuojama ir kituose strateginiuose šalies dokumentuose, įskaitant Nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą, patvirtintą 2024 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1069 „Dėl Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano 2021–2030 m. patvirtinimo“, (toliau – NEKSVP) Ilgalaikę renovacijos strategiją³ ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. vasario 9 d. įsakymu Nr. 3-86 patvirtintą Transporto infrastruktūros plėtros iki 2030 m. planą⁴.

¹ [Nacionalinė aplinkos apsaugos strategija](#), patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“

² [Nacionalinė klimato kaitos valdymo darbotvarkė](#), patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo darbotvarkės patvirtinimo“

³ [Ilgalaikę renovacijos strategija](#), kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 31 d. protokoliniu sprendimu Nr. 18

⁴ [Transporto infrastruktūros plėtros iki 2030 m. planas](#), patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. vasario 9 d. įsakymu Nr. 3-86

Pažymėtina, kad Gairės įtrauktos į 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ (toliau – RRF), patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“, struktūrą ir yra viena iš RRF sąlygų, vienas iš stebėsenos rodiklių – P.S.1.1058 „Įsigaliojęs perėjimo prie žiedinės ekonomikos veiksmų planas“ (toliau – P.S.1.1058 rodiklis). Už P.S.1.1058 rodiklio, kaip ir už kitų 40 rodiklių, pasiekimą jau atsiskaityta Europos Komisijai (toliau – EK) prieš pateikiant Lietuvos ketvirtąjį RRF mokėjimo prašymą. Tai apima Gairėse suplanuotas lėšas žiedinės ekonomikos priemonėms įgyvendinti. Taip Projektais bus prisidedama ir prie Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo efektyvumo koordinuojant kitų ministerijų pagal kompetenciją įgyvendinamas priemonės, nes sudarys sąlygas užtikrinti P.S.1.1058 rodiklio įgyvendinimą ir nacionalinės teisės atitiktį Europos Sąjungos teisės aktams, reglamentuojantiems žiedinės ekonomikos principų taikymą.

Gairėse akcentuojama, kad žiedinės ekonomikos politika apima ne tik pramonę, bet ir statybą, transportą, bioekonomiką, energetiką, atliekų perdirbimą ir tvarų vartojimą. Tai yra skirtingų ministerijų politikos formavimo kompetencijos ir atsakomybė, todėl siekiant kryptingo, sklandaus ir efektyvaus žiedinės ekonomikos tikslų įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu būtinas politikos formavimo koordinavimas ir vienos institucijos lyderystė, sujungiant visų sričių kompetencijas ir atsakomybes. Tuo tikslu būtina paskirti vieną koordinuojančią instituciją – tai leis nuosekliai planuoti ir įgyvendinti nacionalinius tikslus, atsakingai koordinuoti priemonių įgyvendinimą ir veiksmingai užtikrinti sklandų pramonės, statybos, transporto, bioekonomikos, atliekų tvarkymo, energetikos ir švietimo politikos formuotojų bendradarbiavimą. Koordinuojanti institucija užtikrins politikos įgyvendinimo vieningumą ir sistemingai, atsakingai koordinuos atsakomybes ir nacionalinių strateginių tikslų įgyvendinimo eigą, vykdys žiedinės ekonomikos tikslų, Gairėse patvirtintų priemonių įgyvendinimo stebėseną ir taip sumažins dubliavimą, administracinį nesusikalbėjimą, galimų kliūčių tikimybę. Ji bus jungiamoji grandis tarp valstybės, verslo ir savivaldos.

Įvertinus Lietuvos strateginiuose dokumentuose nustatytus prioritetus, akivaizdu, kad esminiai žiedinės ekonomikos tikslai, siejami su išteklių tausoju, tvarumu, taršos mažinimu, atliekų prevencija ir perdirbimu, taip pat inovacijų ir bei naujų verslo modelių klimato kaitos švelninimo srityje skatinimu, ir yra Aplinkos ministerijos kompetencijos sritis. Aplinkos ministerijos lyderystė ypač svarbi užtikrinant politikos formavimo koordinavimą, įgyvendinant integruotą, nuoseklų ir efektyvų perėjimą prie tvaresnės, mažiau taršios, išteklius tausojančios ir konkurencingos ekonomikos.

Pažymėtina ir tai, kad Aplinkos ministerija yra atsakinga už 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 318 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos patvirtinimo“, įgyvendinimą, įskaitant atliekų prevenciją, perdirbimo skatinimą, tvarių technologijų diegimą, statybų poveikio aplinkai mažinimą ir miškininkystės sektoriaus darnų valdymą, o tai yra vieni pagrindinių žiedinės ekonomikos elementų. Be to, vienas iš Aplinkos ministerijos uždavinių yra formuoti žaliųjų viešųjų pirkimų politiką. Pažymėtina, kad žalieji viešieji pirkimai sudaro 14 proc. BVP – tai padės verslui persiorientuoti prie tvarių žiedinės ekonomikos principais grįstų gamybos modelių: įmonės pertvarkyti gamybą ir paslaugų tiekimą į tvarumo ir žiedinės ekonomikos tikslais grįstas veiklas, kurti ilgaamžius, perdirbamus, remontuojamus, atnaujinamus ir mažesnę poveikį aplinkai darančius produktus ar teikti atitinkamas paslaugas.

Atkreiptinas dėmesys, kad žiedinės ekonomikos klausimai numatyti ir Dvidešimtosios Vyriausybės programoje¹, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu XV-439 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, (toliau – Vyriausybės programa) – žiedinės ekonomikos siekiai priskirti prie aplinkosaugos ir biologinės įvairovės srities, o žiedinė

¹ [Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa](#), kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu XV-439 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

ekonomika įvardyta kaip esminė darnaus vystymosi dalis, užtikrinanti išteklių naudojimo efektyvumą, atliekų mažinimą ir perdirbimą. Be to, Vyriausybės programoje pabrėžiama, kad „Lietuvoje šis perėjimas vyksta lėtai: perdirbama mažiau kaip 5 proc. naudojamų išteklių, o atliekų kiekis vis dar auga, ypač statybų ir buitinės produkcijos srityse. Spartinsime transformaciją, kad ekonomikos veikla būtų grindžiama tvarumu, o vartojimo grandinė prisidėtų prie išteklių tausojo ir atliekų prevencijos“. Todėl svarbu imtis veiksmingų teisinių priemonių kryptingai įgyvendinant strategijose užsibrėžtus tikslus, pradedant nuo lyderystės.

Nors žiedinės ekonomikos koordinavimo funkcija teoriškai priskirta, aktualioje AM nuostatų redakcijoje valstybės politikos formavimo žiedinės ekonomikos klausimais koordinavimo funkcija neįtvirtinta, todėl būtina šiuos nuostatus ir Nutarimą dėl ministrų valdymo sričių papildyti – suteikti Aplinkos ministerijai politikos formavimo žiedinės ekonomikos srityje įgaliojimus, įvertinus tai, kad ši sritis neatsiejama pagrindinių aplinkosaugos principų dalis, grindžiama Europos žaliuojo kurso tikslais, efektyviu išteklių valdymu, klimato kaitos, darnaus vystymosi, tvarumo, atliekų mažinimo ir poveikio aplinkai švelninimo klausimais. Patvirtinus projektus, bus sustiprintas valstybės valdymo nuoseklumas ir atsakomybė, užtikrintas efektyvus institucijų bendradarbiavimas bei sklandus tarptautinių įsipareigojimų vykdymas. Tai leis tvariai įgyvendinti žiedinės ekonomikos tikslus ir užtikrins administracinį stabilumą.

Įgyvendinus žiedinės ekonomikos tikslus, bus mažiau sunaudojama išteklių, susidarys mažiau atliekų, bus mažiau išmetama į atmosferą CO₂, tiesiogiai prisidedama siekiant aplinkosaugos tikslų, suderinamų su Europos Sąjungos žaliuoju kursu. Žiedinė ekonomika atveria ir galimybes inovacijoms, kurti naujas darbo vietas perdirbimo, remonto, nuomos paslaugų ir kitose su žiedine ekonomika susijusiose srityse.

2. Projektai siūlomo teisinio reguliavimo esmė – problemos sprendimas

Projektai siekiama įtvirtinti teisinį reguliavimą, kuriuo būtų aiškiai apibrėžta Aplinkos ministerijos atsakomybė žiedinės ekonomikos srityje. AM nuostatų pakeitimo projektu įtvirtinamas naujas veiklos tikslas – formuoti valstybės politiką žiedinės ekonomikos srityje, organizuoti ir koordinuoti jos įgyvendinimą, taip pat nuostata, kad, siekiant šio veiklos tikslo, bus vykdomos šios funkcijos: rengti ir teikti Vyriausybei pasiūlymus dėl žiedinės ekonomikos politikos formavimo kryptių, inicijuoti, organizuoti ir koordinuoti žiedinės ekonomikos politikos tikslų, uždavinių, priemonių, rodiklių įgyvendinimą ir atnaujinimą, vykdyti žiedinės ekonomikos įgyvendinimo stebėseną. Nutarimo dėl ministrų valdymo sričių 1 punktą papildomas nuostata, kad aplinkos ministrui pavedama nauja valdymo sritis – žiedinė ekonomika. Sukurta nuosekli ir suderinta teisinė sistema leis efektyviau vykdyti strateginiuose dokumentuose nustatytas Aplinkos ministerijos funkcijas, susijusias su žiedinės ekonomikos tikslų įgyvendinimu, žiedinės ekonomikos priemonių įgyvendinimo stebėseną, vertinti rezultatus ir užtikrinti sklandų bendradarbiavimą.

3. Pasiūlymų įgyvendinimo mechanizmas, kaštai ir nauda

Valstybės politikos įgyvendinimo žiedinės ekonomikos srityje koordinavimo funkcijoms vykdyti nuo 2026 m. preliminarieji reikės 8 500 (aštuonių tūkstančių penkių šimtų) eurų per mėnesį, po 100 000 (šimtą tūkstančių) eurų kasmet.

4. Rodikliai, kurie bus stebimi

Bus stebimi Gairių kryptių, uždavinių poveikio rodikliai ir priemonių rodikliai pagal Gairėse nurodytą kompetenciją.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos¹ nuostatų įgyvendinimas (pažymimas tinkamas variantas)

☒ Projektai įgyvendinamos šios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatos:

74. „Skatinsime verslą persiorientuoti į neutralaus poveikio klimatui ekonomiką. Remsime žiedinės ekonomikos ir tvarumo technologijas, skaitmeninimo sprendimus, antrinių žaliavų panaudojimą prekyboje, užtikrindami, kad Lietuvos žiediškumo rodiklis pasiektų ES vidurkį.“

613. „Skatinsime pramonės transformaciją, diegdami griežtesnius išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo reikalavimus ir remdami žiedinės ekonomikos modelių ir technologijų diegimą.“

¹ [Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa](#), kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

614. „Žiedinė ekonomika yra esminė darnaus vystymosi dalis, užtikrinanti išteklių naudojimo efektyvumą, atliekų mažinimą ir perdirbimą. Lietuvoje šis perėjimas vyksta lėtai: perdirbama mažiau kaip 5 proc. naudojamų išteklių, o atliekų kiekis vis dar auga, ypač statybų ir buitinės produkcijos srityse. Spartinsime transformaciją, kad ekonomikos veikla būtų grindžiama tvarumu, o vartojimo grandinė prisidėtų prie išteklių tausojo ir atliekų prevencijos.“

650. „Įpareigosime didžiuosius gamintojus ir importuotojus remti atliekų mažinimą, įtraukiant į savo veiklą žiedinės ekonomikos principus.“

652. „Skatinsime didesnę atliekų perdirbimą ir prevenciją.“

653. „Skatinsime atliekų tvarkymo srityje geriausius rezultatus vykdant įsipareigojimus dėl ES komunalinių atliekų išrūšiavimo ir šalinimo tikslų pasiekusias savivaldybes.“

654. „Išplėsime gamintojų atsakomybės už baldų, tekstilės gaminių ir statybines atliekas principą. Sieksime nustatyti griežtesnius perdirbimo ir pakartotinio naudojimo tikslus.“

655. „Sukursime teisės aktus, reglamentuojančius produktų ilgaamžiškumo rodiklius ir gamybos ekologinius standartus.“

656. „Remsime tvarių technologijų ir procesų skatinant atliekų perdirbimą diegimą pramonėje.“

657. „Plėtosime daiktų dalijimosi, nuomos ir taisymo sistemas, kurios sudaro sąlygas žmonėms naudoti mažiau naujų produktų. Plėtosime žiedinės ekonomikos centrus, kurie remtų vietos bendruomenių iniciatyvas.“

658. „Toliau plėtosime žaliųjų pirkimų, tvarių paslaugų ir produktų paklausą.“

659. „Pradėsime taikyti statinio gyvavimo ciklo metodiką projektavimo, statybinių medžiagų atrankos, eksploatavimo ir griovimo etapais, taip užsitikrindami, kad ateities statiniai bus gerokai tvaresni.“

660. „Tobulinsime bendrą atliekų stebėsenos sistemą, kuri leistų efektyviai valdyti atliekų srautus ir jų perdirbimą.“

661. „Įdiegsime išmaniąsias atliekų rūšiavimo sistemas ir atliekų surinkimo technologijas, kurios padėtų sumažinti sąnaudas ir didinti efektyvumą.“

662. „Plėtosime žiedinės ekonomikos produktų ir technologijų eksportą, skatinsime tarptautinį bendradarbiavimą žiedinės ekonomikos srityje. Stiprinsime atliekų tarpvalstybinių vežimų kontrolę.“

☐ Projektai neprieštarauja Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai.

6. Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimas ir (ar) įgyvendinimas (pažymimas tinkamas variantas)

☒ Projektai neperkeliamos ir neįgyvendinamos Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos.

☐ Projektai perkeliama (dėl Direktyvų) ir (ar) įgyvendinama (dėl Reglamentų ir Sprendimų) šios Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos: (išvardijama). (Taip pat nurodomi kiti su Projektai susiję tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, kai jie nėra įgyvendinami.) Projektai yra įtrauktas į perkeliama ir (ar) įgyvendinama Europos Sąjungos teisės akto perkėlimo ir įgyvendinimo planą Lietuvos narystės Europos Sąjungoje informacinėje sistemoje (LINESIS), į kurią įkelta atitikties lentelė¹. Siekiant užtikrinti visišką susijusių Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimą ir (ar) įgyvendinimą, reikės priimti ... (išvardijami Lietuvos Respublikos teisės aktai, kuriuos reikės priimti) (arba Siekiant užtikrinti visišką susijusių Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimą ir (ar) įgyvendinimą, kitų teisės aktų priimti nereikės).

7. Notifikavimas² Europos Komisijai (pažymimas tinkamas variantas)

☒ Projektai nenotifikuotini Europos Komisijai.

☐ Projektai notifikuotini Europos Komisijai (nurodoma data).

8. Pranešimo Europos Komisijai teikimas³ (pažymimas tinkamas variantas)

¹ [Europos Sąjungos reikalų koordinavimo taisyklių](#), patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 21 „Dėl Europos Sąjungos reikalų koordinavimo“, 7 priedas.

² [Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklės](#), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

³ [Pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo tvarkos aprašas](#), patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d.

- ☐ Pranešimas Europos Komisijai teiktinas.
- ☒ Pranešimas Europos Komisijai neteiktinas.

9. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas¹ (pažymimas tinkamas variantas)

☐ Atliktas Projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas (*pateikiamos Projektų poveikio vertinimo rezultatų išvados – apibendrinta informacija, kurioje nurodomas numatomo teisinio reguliavimo tikslas, galimas teigiamas ir (ar) neigiamas Projektų poveikis kiekvienu vertinimo aspektu, kur įmanoma, pagrįstas atliktais skaičiavimais; jeigu atliekamas Projektų poveikio aplinkai ir klimato kaitai vertinimas², kokybiškai ir (ar) kiekybiškai įvertinamas ir aprašomas galimas poveikis aplinkai ir klimato kaitai³; dėl poveikio aplinkai ir klimato kaitai vertinimo konsultuoja Aplinkos apsaugos agentūra⁴*).

☒ Projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

☐ Ši informacija nurodoma aiškinamajame rašte (*Lietuvos Respublikos Seimui teiktinų įstatymų ar kitų Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų projektų poveikio vertinimo rezultatai pateikiami aiškinamajame rašte vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 135 straipsnyje nustatytais reikalavimais*).

10. Teisės aktai, kuriuos reikės priimti, pakeisti arba pripažinti netekusiais galios (pažymimas tinkamas variantas)

- ☒ Projektams įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės.
- ☐ Projektams įtraukti į teisės sistemą reikės priimti šiuos teisės aktus: (*išvardijama*).
- ☐ Ši informacija nurodoma aiškinamajame rašte (*kai teikiamas įstatymo projektas*).

11. Informacija apie sąvokų įvertinimą Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (pažymimas tinkamas variantas)

☒ Projektuose naujų sąvokų nėra.

☐ Projektuose vartojamos sąvokos aprobuotos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

☐ Ši informacija nurodoma aiškinamajame rašte (*kai teikiamas įstatymo projektas*).

12. Kita reikalinga informacija

Projektuose nereglamentuojamas asmens duomenų naudojimas.

13. Konsultavimasis su visuomene⁵ interneto svetainėje epilietis.lrv.lt (pažymimas tinkamas variantas)

☐ Projektai viešosioms konsultacijoms skelbtas interneto svetainėje epilietis.lrv.lt, kur pastabas ir pasiūlymus nuo 202.. m. d. iki 202.. m. d. galėjo teikti visi suinteresuoti asmenys (*nurodomas konsultavimosi tikslas (tikslai), būdas (būdai), suinteresuoti asmenys, su kuriais konsultuotasi, konsultavimosi trukmė ir apibendrinti konsultavimosi rezultatai – pateikiamos bendros (agreguotos) viešųjų konsultacijų dalyvių nuomonių tendencijos, nurodoma, kaip į konsultavimosi su visuomene rezultatus atsižvelgta Projektuose*).

☒ Projektai viešosioms konsultacijoms interneto svetainėje epilietis.lrv.lt neskelbti.

14. Derinimas su suinteresuotomis institucijomis ir suinteresuotais asmenimis

nutarimu Nr. 1389 „Dėl pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinamus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo“.

¹ [Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos](#), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktas.

² [Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos](#), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 17¹ ir 35 punktai.

³ [Teisėkūros poveikio aplinkai ir klimato kaitai \(ex ante\) vertinimo tvarkos aprašas](#), patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. D1-57 „Dėl Teisėkūros poveikio aplinkai ir klimato kaitai (ex ante) vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁴ <https://aaa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/teisekuros-poveikio-vertinimas/>

⁵ <https://epilietis.lrv.lt/lt/>.

Projektai per TAIS teikti derinti (TAIS Nr. 25-16960) Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos susiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai.

Išvados gautos iš Teisingumo ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Specialiųjų tyrimų tarnybos.

Energetikos ministerija per nustatytą terminą išvadų nepateikė.

Į Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas atsižvelgta.

Su Finansų ministerija pastabos suderintos darbo tvarka. Tačiau Finansų ministerija, pažymėdama, kad Lietuvos Respublikos 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatyme Nr. XIV-2297 (toliau – Įstatymas) visos valstybės išlaidos suplanuotos, įvertinus numatomas gauti valstybės pajamas bei jau prisiimtus valstybės biudžeto išpareigojimus, ir paskirstytas asignavimų valdytojams, atkreipė dėmesį, kad skirti daugiau valstybės biudžeto lėšų 2026 metams, nei patvirtinta Įstatyme, nėra galimybių. Todėl pabrėžė, kad, jei teisės aktui įgyvendinti reikės lėšų 2026 metais, jos turi būti skiriamos iš Įstatyme Aplinkos ministerijai numatytų asignavimų.

Su Vidaus reikalų ministerija pastabos suderintos darbo tvarka, padaryti patikslinimai.

Projektai 2026 m. balandžio 8 d. pateikti Vyriausybei. Į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje¹ pateiktas pastabas atsižvelgta, Projektai suderinti darbo tvarka.

Įvertinę Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 4 pastabą dėl Aplinkos ministerijos asignavimuose numatytų lėšų, reikalingų funkcijoms įgyvendinti 2026 metais, teisinio pagrįstumo, informuojame, kad 2026 m. suplanuotas veiklas ir darbus įgyvendiname šiuo metu turimais resursais ir pajėgumais, planuodami plėtrą pagal poreikį veiklos eigoje. Tačiau, teikdami 2027–2029 m. biudžeto poreikius, numatėme šioms funkcijoms įgyvendinti reikalingas lėšas.

Atsižvelgdami į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 5 pastabą, pakoregavome AM nuostatų pakeitimo projekto 1 punkte numatytą AM nuostatų papildymą 7.13 papunkčiu, nustatydami, kad ministerija ne tik formuoja valstybės politiką žiedinės ekonomikos srityje, bet ir organizuoja bei koordinuoja jos įgyvendinimą. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įvardytos valstybės politikos įgyvendinimo kontrolės funkcijos, manome, kad šiuo atveju tai yra Vyriausybės kompetencija, vertinant tai, kad Vyriausybės protokolo 2.3 papunkčiu Aplinkos ministerijai pavesta teikti Vyriausybei apibendrintas ataskaitas apie Gairių įgyvendinimą.

Su Vyriausybės kanceliarijos Ekonomikos politikos grupe Projektai suderinti darbo tvarka, papildant Projektais sprendžiamos problemos aprašymą, įvardijant siekį užtikrinti sklandų tarpinstitucinį bendradarbiavimą, kuris jau pradėtas vykdyti – sukurta tarpinstitucinė darbo grupė – ir bus tęsiamas.

15. Projektų rengėjai

Projektus parengė Aplinkos ministerijos Strateginio valdymo ir investicijų departamento Strateginio valdymo ir tvarumo skyriaus (vedėjas Karolis Kinčius, tel. +370 696 77428, el.p. karolis.kincius@am.lt) patarėja Virginija Vingrienė (tel. +370 695 30 436, el. p. virginija.vingriene@am.lt), Aplinkos ministerijos Teisės skyriaus (vadovė – vyriausioji patarėja, vykdanči Teisės skyriaus vedėjo funkcijas, Aušrūnė Burlėgė, tel. +370 696 60 774, el. p. ausrune.burlege@am.lt) patarėja Jurgita Užkurnienė (tel. +370 616 31 376, el. p. jurgita.uzkurniene@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. AM nuostatų pakeitimo projektas, 1 lapas.
2. AM nuostatų pakeitimo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
3. Nutarimo dėl ministrų valdymo sričių pakeitimo projektas, 1 lapas.
4. Nutarimo dėl ministrų valdymo sričių pakeitimo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.

¹ NV-1022 DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1998 M. RUGSĖ...

5. AM nuostatų pakeitimo projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.
6. Nutarimo dėl ministrų valdymo sričių pakeitimo projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

Aplinkos ministras

Kastytis Žuromskas

V. Vingrienė, tel. +370 695 30 436, el. p. virginija.vingriene@am.lt
J. Užkurnienė, tel. +370 616 31 376, el. p. jurgita.uzkurniene@am.lt